

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 12 november 1943 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 8 oktober 1943 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 350, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

Beträffande författningsförslagets lydelse hänvisas till utskottets hemställan.

Till utskottets behandling hava överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) motionen nr 357 i första kammaren av herr *Holmström*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 350 angående nöjesskatt må vidtaga sådan ändring i densamma, att skatten icke skall drabba resande, som bor på hotell, där dans är anordnad»; samt

2) motionen nr 493 i andra kammaren av herr *Henriksson*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 350».

Vad angår de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat följande:

Gällande bestämmelser om nöjesskatt äro upptagna i förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt samt kungörelsen samma dag (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till nämnda förordning.

I skrivelse den 6 maj 1942, nr 188, har riksdagen, under åberopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 17, anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående förordningen om nöjesskatt i de avseenden, som berörts i de likalydande motionerna nr 132 i första kammaren av herr *Franzén* m. fl. och nr 187 i andra kammaren av herr *Kilbom* m. fl., samt för riksdagen snarast framlägga de förslag, som kunde av utredningen föranledas.

I anledning härav har Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 förordnat borgmästaren Joël Laurin att såsom sakkunnig inom finansdepartementet biträda med den begärda utredningen.

Efter fullgjort uppdrag har Laurin till chefen för finansdepartementet överlämnat en av honom utarbetad, den 15 november 1942 dagtecknad »*P. M. angående vissa ändringar i bestämmelserna om nöjesskatt*». I denna promemoria ha närmare behandlats följande i motionerna berörda frågor, nämligen *dels* frågan om nöjesskatt å den s. k. restaurangdansen, *dels* frågan om nöjesskatt vid försäljning av tombolalotter och *dels* frågan om nöjesskattens beräkning vid inträde till område, inom vilket olika slag av nöjestillställningar förekomma. Vidare har i promemorian behandlats uppkommen fråga om indrivningsavgift vid indrivning av nöjesskatt. Vid promemorian har fogats utkast till *dels* förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt och *dels* kungörelse om ändrad lydelse av 13 § kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 481) med tillämpningsföreskrifter till förordningen om nöjesskatt.

Över promemorian med därvid fogade författningsutkast ha, efter remiss, yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

I förevarande proposition har av de i ovannämnda promemoria berörda frågorna till behandling upptagits spörsmålet om nöjesskatt å den s. k. restaurangdansen.

Vad angår motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget tillåter sig utskottet hänvisa till vad departementschefen anfört i ovannämnda statsrådsprotokoll (s. 6—23).

Under utskottets behandling av förevarande proposition har till utskottet inkommit en skrivelse från *Sveriges centrala hotell- och restaurantförening*, vari hemställts, att propositionen om nöjesskatt å restaurangdansen måtte i nu föreliggande skick avstyrkas samt att ny utredning måtte verkställas om lämpligheten av att i stället införa en särskild avgift för beviljande av tillstånd till dans å restaurang.

Utskottet.

Enligt 1940 års förordning om nöjesskatt skall sådan skatt uttagas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift. Med nöjestillställning avses bland annat bal, maskerad och annan danstillställning. Nöjesskatt utgår vid tillställningar av nu angivet slag enligt taxa III i 5 § nöjesskatteförordningen. Enligt nu gällande bestämmelser skall alltså nöjesskatt utgå vid deltagande i danstillställning, såvida särskild avgift därvid erlägges. I de fall, då avgift ej erlägges vid deltagande i danstillställning, utgår däremot enligt nuvarande bestämmelser icke nöjesskatt.

Sistnämnda förhållande uppmärksammades redan vid nöjesskatteförordningens tillkomst med avseende å den s. k. restaurangdansen. I anledning av motionsvis framställt yrkande om utvidgning av nöjesbeskattningen att omfatta jämväl restaurangdansen yttrade sålunda 1940 års bevillningsutskott i sitt

av riksdagen godkända betänkande nr 38, att utskottet i princip anslöte sig till den uppfattningen, att även restaurangdansen borde beskattas, varjämte utskottet förutsatte, att denna fråga ägnades fortsatt uppmärksamhet och att Kungl. Maj:t, därest en godtagbar lösning kunde utfinnas, framlade förslag därom för riksdagen.

Frågan om beskattningen av restaurangdansen uppkom i anledning av väckta motioner ånyo vid 1942 års riksdag, som på hemställan av samma års bevillningsutskott beslöt skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande bland annat denna fråga. Det i den nu föreliggande propositionen framlagda förslaget har således tillkommit i anledning av de uttalanden, som tidigare gjorts av riksdagen i detta ämne.

Även enligt utskottets uppfattning tala goda skäl för införande av en beskattning av restaurangdansen. Då nöjesskatt skall utgå vid sådana danstillställningar, där särskild entréavgift erlägges, såsom exempelvis är fallet vid dansbanor e. dyl., måste det enligt utskottets mening anses var en brist i nu gällande lagstiftning, att dans, som äger rum å restaurang — bortsett från de fall då entréavgift upptages — undgår nöjesbeskattning. Utskottet tillstyrker således i princip det i propositionen framlagda förslaget om utvidgning av nöjesbeskattningen att omfatta jämväl restaurangdans och kan följaktligen icke biträda det i motionen II: 493 framställda yrkandet om avslag å propositionen.

Genom den nu föreslagna ändringen av 5 § nöjesskatteförordningen regleras nöjesbeskattningen för det fall, att vid sådana danstillställningar, varom nu är fråga, uttages avgift för varje dans. I 5 a § av förevarande förslag behandlas åter det fall, att särskild avgift för tillträde till danstillställning icke uppbäres eller avgift uppbäres med visst lägre belopp. Förslaget innebär i detta hänseende, att om danstillställning, till vilken allmänheten äger tillträde, anordnas i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan därmed i inre förbindelse stående lokal, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller avgift uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, nöjesskatt utgå som om avgift för varje person, vilken äger deltaga i dansen, uttoges med 3 kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum, 2 kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum, samt en krona, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

En fråga av intresse i detta sammanhang är huruvida den nu föreslagna skatten å restaurangdans bör drabba jämväl andra restauranggäster än dem, som deltaga i dansen. Departementschefen har i detta hänseende anfört, att under remissbehandlingen såsom en särskilt obillig konsekvens av det föreliggande förslaget framhållits, att nöjesskatt finge erläggas även av dem, som på grund av sitt yrke vore tvungna att företaga resor och därunder taga in på hotell, i vars restauranglokaler dans vore anordnad. En begränsning av nöjesbeskattningen till att avse endast de dansande skulle emellertid — yttrade departementschefen — medföra avsevärda olägenheter särskilt i

fråga om kontrollen. Departementschefen kunde följaktligen icke tillstyrka en sådan ändring av förslaget. Av det sålunda av departementschefen gjorda uttalandet har på olika håll dragits den slutsatsen, att enligt propositionen nöjesskatten skulle utgå i så vidsträckt omfattning, att under beskattningen skulle falla t. ex. resande, som vistas å uppkningsrum, ett slutet sällskap i en festvåning eller sådana restauranggäster, som äro abonnenter, ehuru de ej ens besöka danslokalen. Emellertid torde det säkerligen icke hava varit departementschefens mening, att nöjesskatt skulle utgå i sådana fall som de nu nämnda. Med ifrågavarande bestämmelse torde sålunda endast hava avsetts, att nöjesskatt skall uttagas av dem, som äga deltaga i dansen. Därvid förutsättes jämväl, att vederbörande gäst skall befinna sig i danslokalen eller i annan därmed i inre förbindelse stående lokal. Såsom bestämmelsen avfattats synes den emellertid kunna leda till missförstånd. Utskottet anser fördenskull påkallat att söka närmare klarlägga förslagets innebörd.

Därvid må framhållas, att frågan huruvida befrielse från nöjesskatt bör äga rum eller ej givetvis alltid blir beroende av om möjlighet föreligger att utöva en effektiv kontroll över att inga andra än de, som hava erlagt nöjesskatt, kunna deltaga i dansen. Kan en sådan kontroll anordnas, innebär ju detta, att de, för vilka nöjesskatt ej erlägges, icke äga deltaga i dansen. Såsom jämväl i propositionen förutsatts, torde det därvid vara nödvändigt, att ett biljettsystem tillämpas. Beträffande restauranggäster, som intaga sin måltid i en lokal, medan dans pågår i en annan lokal inom restaurangen, måste sålunda tillses, att möjlighet icke förefinnes för dessa gäster att beträda danslokalen utan att lösa dansbiljett. Då handhavande av denna övervakning icke gärna kan läggas å uppbördsmyndigheten, måste detta ske genom restauranginnehavarens egen försorg. Denne bör sålunda tillse, att i danslokalen finnes en person, som tillhandahåller dansbiljetter och därjämte övervakar, att alla i danslokalen inträdande gäster äro försedda med dylika biljetter. Vad åter angår sådana gäster, som intaga sin måltid i själva danslokalen, lär det möta betydligt större svårigheter att göra någon åtskillnad mellan dansande och icke dansande gäster. Förefinnes emellertid möjlighet att inom danslokalen avgränsa den plats, där dans pågår, och att övervaka att inga andra än de, som äro försedda med dansbiljett, beträda denna plats, synes även i detta fall nöjesskatt böra utgå endast för dem, som beträda denna avgränsade plats.

Såvitt utskottet kan finna bör det i de flesta fall vara möjligt att efter de av utskottet nu skisserade riktlinjerna undvika, att nöjesskatt uttages av sådana gäster, som uppenbarligen besöka en restaurang i annat syfte än att dansa. Givet är emellertid, att den närmare utformningen av kontrollanordningarna i skilda fall kan bliva olika, beroende på de lokala förhållandena. Enligt 5 § nöjesskattekungörelsen ankommer det på vederbörande uppbördsmyndighet att meddela närmare föreskrifter rörande kontrollanordningarnas beskaffenhet. Utskottet förutsätter, att vid meddelande av sådana föreskrifter nödig hänsyn tages till de lokala förhållandena.

Om emellertid av lokala eller andra skäl erforderliga kontrollanordningar av nu angivet slag ej kunna åvägbringas, skall nöjesskatt erläggas för alla de gäster, som äga tillträde till danslokalen.

Utskottet anser sig hava anledning antaga, att den tolkning av förslaget bestämmelser, som utskottet nu verkställt, jämväl överensstämmer med vad departementschefen åsyftat. Det i förslaget 5 a § förekommande uttrycket »annan därmed i inre förbindelse stående lokal» synes emellertid kunna föranleda misstolkning. Detta uttryckssätt torde hava valts med hänsyn till avfattningen av bestämmelsen i 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen. I denna bestämmelse föreskrives bland annat, att utskänkning av rusdrycker ej må ske i lokal eller å plats, där danstillställning äger rum, eller i annan därmed i inre förbindelse stående lokal, dock med rätt för länsstyrelsen att i särskilda fall medgiva sådan utskänkning, en bestämmelse, som icke beröres av den nu föreslagna lagstiftningen utan alltjämt äger sin fulla giltighet. Någon fullständig korrespondens mellan dessa båda stadganden synes emellertid icke vara alldeles nödvändig. I syfte att förtydliga bestämmelsen i 5 a § föreslår utskottet fördenskull, att ovannämnda uttryck ändras till »annan därmed i obehindrad inre förbindelse stående lokal».

I motionen I: 357 har yrkats sådan ändring av förslaget, att nöjesskatt icke skall drabba resande, som bor på hotell, där dans är anordnad. Införande av en allmän sådan föreskrift anser sig utskottet med hänsyn till därigenom uppkommande kontrollsvårigheter icke kunna förorda. Genom vidtagande av de kontrollanordningar, som utskottet här ovan skisserat, synes emellertid det väsentliga syftet med motionen kunna anses tillgodosett. I den mån yrkandet i motionen går därutöver, avstyrker utskottet bifall till motionen.

Av det ovan anförda framgår, att utskottet icke funnit sig böra i detta sammanhang till närmare övervägande upptaga den av Sveriges centrala hotell- och restaurangförening gjorda framställningen om utredning rörande införande av en särskild avgift vid beviljande av tillstånd till restaurangdans. Utskottet vill i anslutning härtill allenast framhålla, att, då en enhetlig sådan avgift icke gärna kan ifrågakomma, nöjesbeskattningsens anordnande i den sålunda tänkta formen torde vara ett synnerligen komplicerat spörsmål.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 350 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt med avslag å motionen II: 493, antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

F ö r s l a g

till

förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 14 juni 1940 (nr 478) om nöjesskatt.

Härigenom förordnas, att 1 och 5 §§ förordningen den 14 juni 1940 om nöjesskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att närmast efter 5 § skall införas en ny paragraf, betecknad 5 a §, av följande lydelse.

1 §.

För nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, ävensom för annan nöjestillställning som avses i 5 a §, skall kommun, inom vars område tillställningen hålles, uttaga en särskild avgift, benämnd nöjesskatt, vilken fördelas mellan staten och kommunen på sätt nedan angives.

5 §.

Nøjesskatten upptages — — — i nöjestillställning.

Skatten beräknas — — — återstoden av biljettpriset;

Taxa III: vid nöjestillställning, som avses i 2 § d), e), f), g) och h):

när biljettpriset icke överstiger 50 öre: 20 procent av biljettpriset,

när biljettpriset överstiger 50 öre: 20 procent av 50 öre samt 30 procent av återstoden av biljettpriset.

Uttages vid danstillställning, som äger rum i lokal eller å plats som i 5 a § avses, avgift för varje dans, skall nöjesskatt utgå såsom om avgiften för varje dansande par utgjorde minst 50, 30 eller 15 öre för de under a) — c) i nyssnämnda paragraf angivna olika slagen av utskänkingsställen.

Uppgår skatten — — — hela öretal.

Är nöjestillställning — — — den huvudsakliga.

5 a §.

Anordnas danstillställning, till vilken allmänheten äger tillträde, i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan därmed *i inre förbindelse* stående lokal, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller avgift uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, nöjesskatt utgå som om avgift för varje person, vilken äger deltaga i dansen, uttoges med

5 a §.

Anordnas danstillställning, till vilken allmänheten äger tillträde, i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan därmed *i obehindrad inre förbindelse* stående lokal, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller avgift uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, nöjesskatt utgå som om avgift för varje person, vilken äger deltaga i dansen, uttoges med

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

- a) tre kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum,
- b) två kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum, samt
- c) en krona, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum.

Uttages avgift för varje dans, gälle i stället vad i 5 § stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1944.

2) att motionen I: 357 måtte, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 12 november 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Elon Andersson, Sjödahl, Egnell, Ekman**, *Frans Ericson, friherre Lagerfelt, Velande, Eklund och Sandström*; samt

från andra kammaren: herrar *Olsson i Gävle, Orgård, Sandberg, Lundell, Kilbom, Karlsson i Grängesberg, Henriksson, Rosander, Jonsson i Skedsbygd och Sundström i Skövde*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herr *Henriksson*, som ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Enligt 1940 års förordning om nöjesskatt skall sådan skatt uttagas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde *mot avgift*. Med nöjestillställning avses bland annat bal, maskerad och annan danstillställning. Nöjesskatt utgår vid tillställningar av nu angivet slag enligt taxa III i 5 §

nöjesskatteförordningen. Enligt nu gällande bestämmelser skall alltså nöjesskatt utgå vid deltagande i danstillställning, såvida särskild avgift därvid erlägges. I de fall, då avgift ej erlägges vid deltagande i danstillställning, utgår däremot enligt nuvarande bestämmelser icke nöjesskatt.

I samband med riksdagsbehandlingen av nöjesskatteförordningen framställdes motionsvis yrkande om, att jämväl den s. k. restaurangdansen skulle beläggas med nöjesskatt. Härvid åsyftades — vilket 1940 års bevillningsutskott framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 38 — »icke sådana danstillställningar, till vilka särskild entréavgift upptages och för vilka nöjesskatt ostridigt skall erläggas, utan danstillställningar, *vid vilka man har anledning förmoda, att restauratören genom pristilllägg indirekt uttager avgift*». Till detta uttalande hänvisade även 1942 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 17 i anledning av väckta motioner i samma ämne. På bevillningsutskottets hemställdan beslöt 1942 års riksdag att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning bl. a. rörande frågan om en beskattning av restaurangdansen.

I sitt yttrande över det nu i proposition nr 350 framlagda förslaget till beskattning av restaurangdansen har Sveriges centrala hotell- och restaurangförening gjort gällande, att den framförda uppfattningen om att indirekta avgifter för restaurangdansen uttoges genom pristilllägg icke stode i överensstämmelse med de faktiska förhållandena. Hur härmed i verkligheten förhållit sig saknar dock utskottet möjlighet att bedöma, enär någon utredning härom icke företagits från statsmakternas sida.

Såsom framhållits i motionen II:493 saknar det emellertid i dagens läge betydelse huruvida tidigare dylika pristilllägg utgått eller ej. Genom avtal av den 18 maj 1943 mellan statens priskontrollnämnd och restauratororganisationerna ha nämligen fastställts s. k. standardmåltider till för olika restaurangklasser bestämda priser. Dessa måltidspriser skola enligt avtalet tillämpas jämväl vid de tillfällen, då offentlig dans förekommer i restauranglokalerna.

Häri genom har den hittills framförda principiella utgångspunkten för en beskattning av restaurangdansen förfallit. En sådan beskattning kan dock upptagas till prövning från en annan utgångspunkt. I sitt nyssberörda betänkande nr 17 framhöll 1942 års bevillningsutskott bl. a. följande: »Tillkomsten år 1939 av den statliga nöjesskatten vid sidan av den kommunala motiverades med behov av ökade inkomster för staten. Det nu anförda giver sålunda vid handen, att denna beskattningsform tagits i anspråk för att i finansiellt svåra tider öka skatteintäkterna.» Med en sådan statsfinansiell motivering kan man självfallet även diskutera och pröva en särskild beskattning av restaurangdansen.

Det nu framlagda förslaget grundar sig emellertid på en ur olika synpunkter otillfredsställande utredning av frågan. Utredningsmannen har själv framhållit, att han endast haft i uppdrag att verkställa en rent teknisk utredning om sättet att beskatta den s. k. restaurangdansen. Han har sålunda ej haft tillfälle att yttra sig över den föreslagna beskattningen ur fiskaliska,

sociala eller andra synpunkter. Material till ett mera allsidigt bedömande av frågan saknas sålunda. En närmare beräkning av inkomstutfallet har icke verkställts. Den uppskattning härom, som utredningsmannen gjort, utgår från uppgifter gällande år 1941. Sedan denna tid har emellertid antalet dans-tillställningar på restauranger högst väsentligt reducerats dels genom åtgärder från länsstyrelsernas sida och dels därigenom att många restauranger helt upphört med anordnande av dans. En beräkning baserad på 1943 års förhållanden vore önskvärd för ett rätt bedömande av skattens betydelse.

Den tekniska lösning till skattens uttagande, som föreslagits av Kungl. Maj:t i proposition nr 350, synes ej heller tillfredsställande. Med en sådan lösning torde restaurangernas kontrollkostnader kunna befaras bli nära nog lika höga som skatteintäkten. Därtill kommer uppbördsmyndigheternas kontrollkostnader. Något material för ett rätt bedömande av dessa frågor föreligger ej heller. Det bör i detta sammanhang erinras om att departementschefen i proposition nr 271 till 1940 års riksdag uttalade, att det enligt vunnit erfarenhet torde stöta på alltför stora praktiska svårigheter att nå de åsyftade danstillställningarna med nöjesbeskattningen.

Av det sagda torde framgå, att frågan om en beskattning av restaurang-dansen bör bli föremål för en förnyad och mera allsidig utredning, innan ett slutgiltigt ståndpunktstagande i frågan kan tagas. Härvid bör även undersökas, huruvida ej en på nuvarande beskattningsunderlag beräknad skatteintäkt skulle kunna uttagas på ett enklare och mindre kostsamt sätt. En tänkbar lösning, som bör prövas, är, att skatten uttages i form av en licensavgift, som av restauratören erlägges för varje tillstånd att anordna restaurangdans. Härigenom skulle alla kontrollsvårigheter och kontrollkostnader kunna elimineras.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte, med bifall till motionen II: 493, avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 350,
- 2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en förnyad och allsidig utredning rörande en beskattning av restaurangdansen och för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda, samt
- 3) att motionen I: 357 måtte anses besvarad genom vad utskottet sålunda anført och hemställt.»; samt

II) av herr *Lundell*.